

Б. В. Хоменко

Кугультинов Давид

КУГУЛЬТІНОВ Давид (Көглтин Дава; 13. 03. 1922, с. Абганер-Гаханкіни, нині Есто-Алтай, Калмикія, РФ – 17. 06. 2006, м. Еліста, Калмикія) – калмицький поет, перекладач. Нар. поет Калмикії (1969). Держ. премія РРФСР ім. М. Горького (1967), Державна премія СРСР (1976). Учасник 2-ї світової війни. 1945 репрес. 1956 реабіліт. Закін. Літ. інститут у Москві (1960). Очолював СП Калмикії. Писав калмиц. і рос. мовами. Автор зб. «Баһ насна шулгүд» («Пісні юності», 1940), «Урһц» («Урожай», 1965), «Жирһл болн ухалһн» («Життя і роздуми», 1967), «Насн» («Вік», 1970), «Нииһин недр» («Сутність дружби», 1985), «Әмдрлин зүүцән» («Гармонія життя», 1986), «Жирһлин хаалһар» («Дорогою життя», 1988), «Төөрсн герл» («Світло, що заблукало», 1990), «И назвали Имя Его» (1999); поем «Дурн болн дән» («Любов і війна», 1959), «Хаарта унун» («Жива вода», 1960), «Сар-Герл» («Сар Герел», 1964), «Ухана буцлт» («Бунт розуму», 1965–71), «Моабит гидг түүрмд» («Моабітський в'язень», 1988; про [М. Джаліля](#)) та ін. У поезії К. органічно поєднано досвід світ. письменства і давні традиції усної творчості калмиц. народу, особливості його світосприймання та естет. ідеалу. Роздуми над тернистою долею свого народу і людства загалом, прагнення пізнати нац. джерела й діалектику духов. життя сучасника, утвердити високі морал.-етичні критерії – основа його твор. пошуків. К. неодноразово бував в Україні, брав участь у Днях калмиц. літ-ри на Запоріжжі (1971), 7-му з'їзді СПУ (1976), Шевченків. святі «В сім'ї вольній, новій...» (1983), виступав на ювіл. вечорі до 80-річчя від дня народж. М. Бажана (1984), з яким товаришував від 1940-х рр. У г. «Літературна Україна» від 11 жовтня 1984 К. зізнався: «Щоразу, коли буваю на Україні, я ніби повертаюся в країну моєї молодості. Молодість завжди прекрасна, хай навіть у ній війна... Я кров'ю скропив землю України, і вона мені стала рідною назавжди... В роки війни пізнав усю доброту, благородство, мужність українського народу,

вивчив його мову, настільки вивчив, що вже потім перекладав Шевченка без підрядників». Захоплено сказав про глибоке істор. коріння укр. культури, про її світ. значення: «Скоростиглих культур немає, а є багатовікова робота духу: Маруся Чурай, Сковорода, Шевченко, Франко, Леся Українка – імена, які сяють зорями першої величини на небозводі Всесвіту» («Радянська Україна» від 10 березня 1983).

Тема України звучить у багатьох творах К. Калмиц. мовою він переклав вірші «Заповіт», «Не женися на багатій...», «Ой чого ти почорніло...», «І тут, і всюди – скрізь погано...», «Хоча лежачого й не б'ють...», «Не завидуй багатому...», «Минають дні, минають ночі...», «Не спалося, – а ніч як море...», «На улиці невесело...», «Г. З.» («Немає гірше, як в неволі...»), «Буває, іноді старий...», «Ой умер старий батько...», «У Бога за дверима лежала сокира...», «Не дай, Господи, нікому...», які увійшли до калмиц. вид. творів Т. Шевченка «Стихс» («Вірші», 1939) та «Шулгуд» («Поезії», 1964; обидва – Еліста). Присвятив Т. Шевченкові вірші «Вічний часу океан» (1989), ст. «Право учитися» («Друг читача», 1976, 15 липня), «Вічний “Заповіт”» («Радянська Україна», 1983, 10 березня). Укр. мовою окремі твори К. переклали А. Малишко, О. Новицький, М. Романченко, Ю. Петренко, П. Осадчук, Д. Луценко, С. Тельнюк, П. Ребро та ін. Образ К. відтворили у своїх віршах П. Мах («На Шевченківському святі», 1984) та І. Драч («Розмова з Давидом Кугультиновим», 1985).

Основні твори

укр. перекл. – [Вірші] // Сузір'я. К., 1967. Вип. 1; 1972. Вип. 6; Жива вода. К., 1976; Казка // Оповідання письменників автоном. респ., обл., нац. округів та країв РРФСР. К., 1976; Пісня матері (уривок з поеми) // ЛУ. 1984, 11 жовт.

Рекомендована література

1. Розенблюм Ю. Б. Давид Кугультинов. Москва, 1969;
2. Драч І. Слово про Давида Кугультинова // ЛУ. 1982, 25 берез.;
3. Слово о Давиде Кугультинове. Элиста, 1983;
4. Бажан М. В степах Джангару // Бажан М. Твори: У 4 т. Т. 3. К., 1985.

Бібліографічний опис:

Кугультінов Давид / Б. В. Хоменко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2014. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-562>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).